

DEFENSOR

L E G I S

Pääkirjoitus DL 2/2004

ASIANAJAJAEDELITYKSEN LISÄÄMISEEN ON TARVETTA

(Man muss auf dem Weg zum Anwaltmonopol weitergehen)

Vuonna 1958 säädetyn asianajajalain tarkoituksena on turvata ammatillisesti ja eettisesti korkeatasoisten asianajopalveluiden saatavuus. Tavoitteena oli vahvistaa kansalaisten ja yhteisöjen oikeusturvaa.

Asianajajat erottuvat kaikista muista oikeudellisia palveluja tarjoavista lakimiehistä muun muassa siinä, että vain heitä sitovat hyvän asianajajattavan säännökset. Ainoastaan asianajajien toiminta on ammatillisesti valvottua ja sanktioitua. Ammatillisen valvonnan lähtökohta on kuluttajan suojan voimistaminen sekä asianajajakuntaan tunnettavan luottamuksen varmistaminen.

Asianajajalaitoksen aseman lainsäädännöllinen kehitys on tavallaan jäänyt kesken. Suomi on Ruotsin ohella ainoa eurooppalainen valtio, jossa saa vapaasti harjoittaa asianajajatoimintaa tuomioistuimessa tai sen ulkopuolella.

Olisiko asianajajaedellytystä lisättävä? Onko oikeudellinen avustaminen ja neuvonta – ainakin joltakin osin – niin vaativa tehtävä, että sitä olisi oikeutettu, auktorisoitu hoitamaan vain asianajajaksi hyväksytty lakimies.

Kun Asianajajaliitto miettii asianajajaedellytystä, perusteluita ei haeta eikä lähdetä siitä, olisiko se asianajajille mieluisa. Kriteerinä on sen sijaan oikeuspalveluiden ostajien kuluttajansuojan ja oikeusturvan vahvistamisen tarpeellisuuden arviointi. Jos siltä kannalta katsottuna joidenkin tehtävien uskominen pelkästään asianajajien hoidettavaksi on perusteltua, kuten on aihetta olettaa, asianajajaedellytyksen lisääminen on järkevää ja vastuullista oikeuspolitiikan hoitamista.

Vertailukelpoista on rinnastaa asianajajat KHT-tilintarkastajiin. Lainsäädännössä on osoitettu useita tehtäviä, joihin vain erityisen tutkinnon suorittaneella ja valvotulla tilintarkastajalla on oikeus. On tahdottu parantaa yrityksen, sen osakkeenomistajien, velkojien ja muiden sidosryhmien turvaa. Monimutkaistuvassa, oikeudellistuvassa yhteiskunnassa juridista apua tarvitseva kansalainen ja yhteisö on vähintäänkin yhtäläisen huolenpidon tarpeessa.

Asianajajaedellytyksen lisäämistä pohdittiin vakavasti jo runsas sata vuotta sitten. Tuolloin R.A. Wreden johdolla toiminut oikeudenkäyntilaitoksen uudistamista valmistellut komitea ehdotti muun muassa, että ylemmissä oikeuksissa ja eräissä suurimmissa raastuvanoikeuksissa olisi siirrytty asianajajamonopoliin. Ehdotus kuitenkin hylättiin valtiopäivillä. Uudistuksen pelättiin vaikeuttavan vähävaraisten mahdollisuutta oikeudenkäymiseen. Epäilyä herätti myös asianajajakunnan liiallinen likeisyys silloisen sääty- ja luokkayhteiskunnan yläkerroksiin.

Maailma on tänään toisenlainen. Asianajajien taustat ja näkemykset ovat jo pitkään olleet monipuolisen laajat. Vähävaraisilla ja keskituloisilla on mahdollisuus julkista oikeusapua käyttämällä käydä oikeutta. Yhteiskunnan olisi vastavuoroisesti varjeltava, että sen varoilla kustannettava oikeusapu on ammattitaitoista ja eettisesti moitteetonta.

Aika ja aikalaiset lienevät kypsiä toteuttamaan kaikkia asianajopalveluita koskevan luvanvaraisen valvotun järjestelmän.

Matti Manner